

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy órára 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábon petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többzör
hirdetések alkú szerinti jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj min-
den külön beiktatásért 30 kr.

A mult beszéde a jövőnek.

Elmondta **Kossuth Ferencs** az aradi Veszthelyen — okt. 6. —

Itt állok a veszthelyen, ott, a hol a nemzet hadseregének legvitézesebb tábornokai kötélhalállal multak ki.

Kötélhalállal, mint gonosztevők, — ők, a kiknek büne az volt, hogy hazájuk szabadságáért, jogaiért, államiságáért, függetlenségéért küzdöttek.

Közel 1900 év előtt Jeruzsálem mellett azon a dombon, melyet Golgothának nevezünk, fölláttak három keresztet. Kettőre latrokat szegeztek, a középsőre pedig az Isten-embert feszítették föl. A kereszt akkor a bünösök bitófája volt, azóta pedig térdreborul előtte a király és a koldus egyiránt.

A magyar hazafiság vallása, ilyen érzelmekkel tekint azokra a bitófákra, melyek itt álltak e helyen ötven év előtt. És mint az Isten-embert nem alacsonyította le a bitófa, hanem a bitófa lett szentté, mert rajta az Isten-ember kiszendvedett, úgy a haza martirjának halála, szentté avatta a magyar hazafiság előtt az ő bitófaikat.

Ötven év mult el, mióta ők kiszendvedtek, és ime itt állok a veszthelyen, én, ki annak nevét viselem, a kinek szavára a földből termettek elő a vitéz honvédek,

Nem úgy néz-e ki ez, mint Istenítélet! Igen, Istenítélet az, hogy itt együtt ünnepelhetünk; itt együtt borul-

hatunk le vértanúink emléke előtt; azt az önkényt pedig, a mely ötven év előtt rablánczokban hurczolta ide a vitézség, a becsület, a hazafiság, a férfiúi és honfiúi erények példányképeit — ezt az önkényt, elsöpörte a gondviselés.

Nem úgy néz-e ki, mint Istenítélet az, hogy ötven év előtt siri csend volt a hazában: a temetők csendje; mindennütt nyitott sirok, sötét börtönök, halál, gyász, szenvedés, tört szivek és tört remények, — most pedig mindenhonnan virágot hordhat a veszthelyre a honfiúi kegyelet.

Akkor visszafajította az erőszak a sóhaj; s a honfi sziveket a zsarnokság vaskeze szorongatta; a kétségbeesés elnémitotta az ajkakat; a hóhér rablánczokat kovácsolt az ősi magyar kardokból és hazafiságunk oltárait porba dönté a balsors keze, most pedig idejöhettek a veszthelyre, dobogó szível, áldást rebegő ajakkal, éghez emelt karokkal!

De ha megkérdeznők azoknak szellemét, kik vértanu halállal multak ki e helyen, hogy boldogok-e? bizonyosan azt válaszolnák, hogy nem boldogok, mert bár szabaddá lett a szó, a toll, a gondolat, szív, a lélek... de az édes haza, melyért ők meghaltak, nem független még és nem teljesen szabad.

Ha látnak a magasból a dicső szellemek, úgy látják, hogy a Gondviselés megtartotta a letiport nemzetet a jövőendő számára, holott a kényuralmat,

a csapások egész sorozatával, a porig sújtotta le.

Most pedig a nemzet hazafiságától függ az, hogy milyen lesz a jövője... Mi, kik magasan hordozzuk a háromszínű zászlót, mely alatt küzdöttek a vertanuk is egykoron, mi bizunk nemzetünk örök életében; bizunk fajunk hazafiságában; bizunk, reménylünk, hiszünk; és ha csüggedni tudnánk valaha, ti reátok gondolnánk dicső vértanui édes hazánknak, a kiknek küzdelme nélkül nem lenne már hazánk, és nemzetünknek nem lenne már jövője!

Ily érzelmekkel jöttünk a Golgothára, azért, hogy imát rebegjünk e szent helyen; és áldásért könyörögjünk azoknak szellemére, a kik meghaltak hazájukért! Urunk Istenünk! legyen áldás az ő szellemükön, legyen dicsőség az ő emléküknön! Áldás és dicsőség! örök emlék, örök kegyelet!

Leteszem a veszthelyre az országos függetlenségi és 48-as párt babékoszoruját.

Dr. Barabás Béla ünnepi beszéde.

— Elmondta a veszthelyen. —

„Oldjátok fel saruitokat, mert szent a hely, a hová léptetek! Oldjátok fel lelketeket ez emberi gyarlóságok alól, mert ide, erre a szent helyre imádkozni jöttetek.

Október hatodika van.

A világ minden népe, nemzete, a viszatérő időnek egy-egy napján zarandok utra

Beszéd

1899. október hatodikán, a főiskolai ifjuság gyászünnepélyén

Irta s a kollégium udvarán elmondta

Kun Béla joghallgató.

Melyen tisztelt közönség!

Ma van hát félszázados fordulója annak a gyásznapnak, midőn legjobbainkat tépte el tőlünk a zsarnokság vérdühe.

De ma van félszázados fordulója annak a fenséges napnak is, midőn legjobbainkat mint a halálban is győzhetetleneket emelte jobbjá mellé a szabadság istene.

Ma van félszázados fordulója az emberi meggyaláztatás s az isteni megdicsőítés harcának, melynek küzdelme az aradi Golgotha volt.

Kérdem: mi lett ennek a harcznak a vége, kié lett itt a győzelem?

Volt idő, melynek sorscsapásai azt hitették el, hogy a bünös ember győzött büntetlenül.

Én azt mondom, hogy ez Istentagadás.

Mert a gyalázat, melyet Aradon nemzetünkön elkövettek, nem birt oly nagy kárörömet lopni a czinkosok szívébe, mint a mily megdicsőítést szerzett az Isten vértanúinknak a népek és nemzetek megdöbbentett lelkiismeretében, felzúditott tiltakozó morajában és sebet hegesztő részvételeben.

Voltak az aradi Golgothának halottjai — de ezek nem a vértanuk, őket csak a fájdalom első perceiben siraita mint halottakat a nemzet de a felocsúdas után előttök a jövőendő nyílt meg az örök élet záloga gyanánt; az aradi golgothának igazi halottjai maguk a győztes zsarnokság verengző pribékjei, mert ezeknek büne magában hordta a büntetést, az erkölcsi halált!

S mért ne mondjuk ezt ki nyíltan?

A nemzet, a magyar, ki magának mondhatja az aradi vértanukat, a viszonsosság örök törvénye által jogosítva van, hogy a gonosztevőknek művét is hangoztassa mindig s az embertelenségnek eme fekete szégyes foltjával arcul verje ma is azokat, kik olykor-olykor elég önhittek korcs apáknak így semmiképpen sem menthető cselekedete daczára mellőket verve még most is az erdő felől állani.

Ép ezért azt mondani, így szólani; Öriz-

zük az aradi vértanuk emléket, de bocsásunk meg azoknak, a kik őket a veszthelyre vitték — így szólani, — ez nem igazi hála. Nincs benne a legfőbb tulajdonság: a nemzeti önértzet. Hanem igenis van benne kislelkűség, mi több gyávaság, sőt megalkuvás a kegyeletre nézve por hintés milliók szemébe.

Mikor az aradi gyásznapot említjük föl ne bontogassuk erőszakosan a feledés fátyolát. Itt nem lehet, nem szabad takargatni. A való-

ságnak borzasztósága, mely e napnak gyászkeretet képezi, kizárja onnan a mentegetésnek lepparányibb sugarát is. E napon október 6-án nem lehet feledni!

Mi történt e napon?

Gyilkosság.

Ki merészeli ezt kétségbe vonni? Ki volna eléggé vakmerő a gyávaságban, hogy most félszázad után a szabadság és vélemény nyilvánítás korában leplezgetés által büntársul szegődjék ama gonosztevőkhöz, kik önmaguk sőtöttek m gukra az utálat bélyegét.

Mar pedig mig azokról, kiknek bünös lelkében az aradi bosszu terve megfogant, te nem moshatni a gyilkosság vádját, addig mentségekről s feledésről szó nem lehet.

A gyilkosságot, mióta a világ áll, elfeledni, megbocsátani csak egy valaki tudta. A Krisztus. De ő Isten volt.

Mi emberek vagyunk, hát emberi mértékkel mérünk.

Mondjuk ki nyíltan, említsük együtt: a vértanuk artatlanságával, gyilkosaiknak bünnőségét a vértanuk, rendithetetlen bátorságával gyilkosaiknak alattomos gyávaságát, a vértanuk szabadságszeretetével gyilkosaiknak rablelkűségét, a vértanuk örök dicsőségével gyilkosaiknak örök csufságát.

S ha olykor mégis tántorodnánk, engednénk a változott viszonyoknak s a mindennapi életet robotolva már-már megengedhetők vélnők a feledést: arra valók

kel, messze földet jár végig, csendes megnyugvással viseli az utnak tövisait, a testi sanyargatásokat is; csak hogy az élő hitnek szeretetével leborulhasson egy szent helyen, ott vezekeljen, imádkozzék elgyötört lelkének nyihet és vigaszt találjon.

A magyar nemzetnek is vannak szent helyei. Egy némelyike örömtől, fénylő dicsőségtől környezve, de nagyobb részben szomorú emlékekkel, gyászszal beborítva.

Ti honfiak, honleányok, a magyar népnek ezrei, kik messze földekről keltetek zarándok utra, ime ide értetek a szent helyre a magyar nemzet gyászterere. Szentebb darab földje nincs e hazának, mert ezt hősök haála, vértanúink kiontott vélele szentelték meg.

A honfiai szívnek kegyelete, édes hazánk szerete e s egy szebb jövőnek hite és reménye hozott el ide mindnyájunkat, hogy itt a hősök kiontott életének gyászterén, leboruljunk, imádkozzunk, emlékezzünk s a mult idők dicső példáitól hevüljünk, lelkesedjünk.

Félszázadnak eseményei választanak el bennünket egy küzdelemteljes multtól, a midőn hazánk jobbainak lángszavára, élet-halál harcra kelt az egész nemzet, eltiport jogainak visszavivásáért, szétszagotott alkotmányunk helyreállításáért, elfojtott szabadságunk diadalaért, a családi élet tűzhelyének oltalmaért, az isteni és emberi igazságokért!

»A Kárpátoktól le az Adriáig,
Egy bős üvöltés, egy vad zivatar,
Szétszórt hajával, véres homlokával
Állott a viharban maga a magyar.

... És folyt a küzdelem. Törvénytelen támadás, zsarnoki hatalom és zsoldos hadsereggel szemben: a nemzetnek önvédelmi harca! A földből tamadott magyar honvédek, mint egy-egy felisten, lelkesedésük fenséges hatalmával, honfiai szívük minden dobbanásával, karjuk erejével, kardjuknak élével, ágyuk zenéjével s ajkukon a hazának szent szavával küzdöttek a nemzetért; sebet osztva es kapva a győzelemért; és összetiporva, elvérezve a szabadságért!

az október hatodik emlékünnepeket, hogy újra megerősítsenek abban a győőlni is tudó fájdalomban, mit nem lehet kiengesztelni, mely mindaddig köteles élni, míg a nemzet szive dobogni tud.

Önként következik ebből, hogy az október 6-iki ünnepélyeknek mindig szemlélniük kell az: az iszonyu történetet, ha még oly kínzóan esik is.

S ha ezt más nem teheti, tegye a meg nem vesztegethető szószóló, tegye az ifjuság! Teszi is!

Lelkével, e pillanatban is ott busong az aradi gyászmezőn, visszaszállva a multba, midőn 1849. okt. 6-ikát irtak.

E szent zarándokuton, tartsatok az ifjusággal mindannyian!

Már délután van. Az ég borult. Ködfátyolba burkolta magát, hogy ne lásson s meg ne iszonyodjék örökre a földtől. Bozót és gaz között négyen átlóve feküsznek arcra borultan. Odebb kilencz akasztófa áll, mindegyiknek megvan a maga holtteste. Már fenn a levegőben kereng a varju had. Egyszerű falu-i emberek jönnek s elföldelik a holtakat. Haynau és társai kacagnak.

Igy történt.

Azok a lelők s felkötött elítéltek mind a tizenhárom hősök voltak. Azoknak a dicső csatáknak sorozata, melyeken annyiszor szembe néztek a halállal, bizonyosság, hogy mindenöket készek voltak áldozni a hazáért, hogy pedig letették a fegyvert, ez mitsem homályosít dicsőségükön, mert Világos nem az ő művek volt. Mint katonák adták meg magukat az óriás haderő előtt, becsületesnek gondolván az ellenségét is. Ebben csalódtak.

A becstelenség körmei közé jutottak, mely a bosszu megvágatásában nem ismert

Mennyi dicsőség, hány fényes győzelem fűződik azon hősök nevéhez, a kik vezérei, tábornokai voltak a maroknyi magyar seregnek, s a kik diadalról-diadalra vezették a lelkes honvédeket.

De nemsokára beborult az ég felettünk. A magyar hadsereg dicső vezérei a harc tűzében nem vérezhettek el, az ismert ellenség nem volt képes őket legőzni; de jött a nyers erőnek ismeretlen nagysága, az idegen hatalom fegyvereinek segítségével, jött a rut visszavonás és kétségbeesés s így jutott el nemzetünk Világoshoz, a hol kifacsarták kezünkből az önvédelemnek fegyverét, — a szabadságnak kardját.

Az idekéklő Világos várának százados romjaira könnytel szemekkel tekintetek fel honvédeink, hőseink, vezéreink, mert onnan csak egy irányban — Arad felé vezetett az út. Az út nem volt hosszú, az idő se sok, de elégséges arra, hogy a zsarnoki bosszúnak pokoli tüze, az elszedett hősi kardok vészt, acélját összeolvassza s aztán rablánczokat kovacsoljon a szabadság hőseinek kezére.

Börtönök falai fogták fel az ellenséget verő hősöknek sóhajait. A megaláztatásnak szegyenébe, a nemzeti ügyek bukásának faldalmába, az elvesztett szabadságnak keserűségibe bele villogott az elvett kardnak fénye, belecsörgött a rablánczok siralma:

«Bilincset vertenek belőlem,
Belőlem, a ki kard valék.
A ki velem vitt a szabadságért,
Most azt szorítom... szörnyűség!
Szegyennek és haragnak pirja
A rozsdá, a mely rajtam áll.
Csörgess te rab! csörgésem átok,
Mely a zsarnok fejére száll.»

Es ez a hang áttörte a börtönök falait, a láncz csörgése kihallatszott onnan: hogy a nemzet jogait eltiport zsarnokokban a félelem érzetét kelt-e fel s felriassza kijárvó lelkümetüket. — El kellett tehát a láncz csörgését némitaniok, el kellett fojtaniok a fájdalom egbekialtót szavat, a magyar nemzet tizenhárom hős tábornokának meg kellett halnia.

Ötven évvel ezelőtt!... Október 6-ika volt. Iszonyu nap, borzasztó való.

határt s szegre akasztotta a katonai ígért szentségét. Fegyverteleneken, vedteleneken töltötte dühét. Agyonsújtotta az artatlanságot. Fölmagasztalta az igazságtalanságot. Biróvá tette ismét azt a régi fajgyűlöletet, mely már annyiszor próbálta vesztőhelyre hurczolni a magyart. Ledöntötte a szabadság oltárát, bálványt emelt a szolgaságnak. A ledöntött oltár melle elrettentő példa gyanánt akasztófatkat állított, s rajuk hurkolta azokat, kik az oltárnak harezmezőn felkent papjai valának.

De egygyel nem vetett számot. Feledte hogy az az oltár a szabadság oltára, a mindenható véghetetlen Örök Isten építménye, melyet romba dönteni csak látszólag lehet, de valóságban soha, soha sem! A szabadság Istene a jövő nemzedék fiaiból új papokat állít, fölépítteti a romot, s hirdetői az igaz ígét!

Ez az igaz íge pedig nem más minthogy esküdjünk hűségét a szabadság vértanúhoz! Ki szíven, lélekben teljességgel magyarnak meri magát vallani, annak ez az eskü nyitja föl bölcsőjét ez az eskü zárja le koporsóját. S ilyenkor október hatodikán mindig mondjuk el ezt, bármily nagy lenne is nemzetünknek a jelen viszonyok által nyújtott boldogsága. Le nem hazudható történelmi adatok bizonyítják, hogy nemzetünk soha sem tudhatta, mikor út a számolás órája. Legyünk hát készek!

A békét melyet most élvezünk, meg ne zavarja senki, mert az hazaárulás. De a vértanúk gyászolásának szentséges jogáról se mondjon le senki, mert az is hazaárulás.

Epen ezért igen nehéz helyzetben vagyok. Szégyellem kimondani, hogy Debreczenben egész sorait láttam ma a házaknak, melyek jelte lenek. Ezek a csupa s z k ö t ö m b ö k mintha azt bizonyít-

Az őszi reggel homályos szürkületébe belecsendül a vártemplom tornyóak lélekharangja. Sivito hangját messze viszi az őszi szél és az alatt a várak sánczai között Kiss Ernő, Lázár Vilmos, Désewffy Arisztid és Schweidel József hőseinknek szívét gyilkos fegyverek ólomdarabjai roncsolták szét. Négy magyar tábornok lelke szállott fel az égbe.

A lélekharang elnémult, de csak azért, hogy ujjabb erőhöz jusson szívzaggató hangja. És újra szól, rémes kongása újra száll tovább a borongós időben s a honfiai fájdalomnak újra kelti visszhangját, a némaságra parancsolt aradi polgárok lelkében.

Es ez alatt, itt ezen a szent helyen, a hol állunk, Pöltenberg Ernő, Török Ignac, Lahner György, Knezech Károly, Nagy Sándor József, gr. Leiningen Westerburg Károly, Aulich Lajos, Damjanich János és gróf Vécsey Károly dicső vezéreink, hőseink, egymásután szenvedték át a vértanu halált. Testük az anyafölddé lett, lelkük pedig az Istennek örök dicsőségébe költözött.

A lélekharang elnémult, befejeztetett! Midőn az emberiség megváltója, Krisztus a keresztre feszítettett, meghala és eltemetettek. Kesergő emberek, asszonyok mentek felkeresni a sirt, hogy imádkozzanak, elmékedjenek. De a kősziklát félreborulva, a sirt üresen találták, Krisztus feltamadott!

Ti emberek, ti magyarok, kik meghatottan és könnyező szemekkel álljatok körül a nemzet 50 év előtti sirját, ne keseregjete. A kőszikla félre borulva, a sirt üres, az eszme feltamadott!

A mult idők szenvedéseit véres kezekkel jegyezte fel a történelem. Mint az irás után a vegsőpont, úgy áll itt e helyen ez az egyszerű emlékdomb, végpontjaként szabadságharcuk korszakának s tanujaként a szenvedések utolsó, legszomorubb órájának. De ma már e gyászternek, e dombnak minden fűszála, minden röge es porszeme hősök szelleméről, nemzeti dicsőségről, szabadságról beszél!

Az aradi vértanúk Golgothája többé nem a halál mezeje, hanem az Eszme koronázó dombja lett!

Ezt a dombot álljuk most körül. Ide jöt-

gatnak, hogy lakóiknak vagy nincs gyászlobogójuk, vagy pedig október hatodikát sem veszik a h é t k ö z n a p o k s o r á b ó l. Ezen pusztá tény magában hordja a vádat, mely alól nincs kibúvó. Mihelyt a kegyeletben szórványosság mutatkozik, kétségbe lehet vonni az érzület általánosságot.

Vegyék ezt magokra azok, a kikre tartozik.

Mi pedig boruljunk le az aradi tizenháromnak emléke előtt:

Hős apáink! A ti honszerető lelketeknek csak egy fohásza volt: mely így hangzott:

Szabadság! jöjjön el a te országod!

Hősapáink, a ti honszerető lelketeknek csak egy csatakiáltása volt:

Életet és halált a szabadságért!

Hősapáink! A ti honszerető lelketeknek egy bucsuzása volt:

Fiak, unokák, késő nemzedékek! teremtetek jövőt a szabadságnak!

Jövőt a szabadságnak!

Föl a munkára!

Az alap le van rakva. Ti raktátok le aradi vértanúk! Banneteket áldva, építünk tovább s küzdelmeinkben nincs más jeligenk csak ez:

Áldás reá, ki hű marad hozzátok,

Mig eltakarja gyászos siri rög,

A hűtlent verje szörnyű istenatok

Mely villogó felhőből menydörög.

Ki szennyet hozna a ti zászlótokra,

Oh nagy Isten, ha volna ily magyar,

Annak testét az anyaföld kidobja,

Hős föld ez, mely rab-zolgát nem takar.

tünk: em
szát elm
hítt, erő
vőnek m

Es

e gyászté

nagy köf

A n

őreg keze

jelvény fe

csoportha

borult en

A n

voltak ök

mikor me

legségével

rakoztak

keséggel

•Eg

Mag

En

Üzn

Ma

ságai álta

hazának n

még egys

halala a

hajtsak m

lójukat a

szor hajts

Es r

zedéke:

apák, Ti

meghajlun

Áldj

elő öreg

nyeiért, sz

telettel és

jaiban a

zedék hála

felett.

Te p

vője, reme

veszni, elp

játok cseri

nagyapáit

honvédei

nok diada

kihul e zá

ból, akkor

hanem lell

fel azt s a

emeljete

ségére, ha

nemzet, s

Te p

polgárai, k

tátok az e

zelmeit, —

helyét, hel

babért, ra

hálatalt sz

badságharc

Ne tá

tetek egy t

hány porsz

lakóhelyete

pillanatra,

földnek faj

lyen ezt a

élesztője h

S ha

tokban, csa

jon vissza

gyászterere

tanítjátok s

fogékony le

s a miért d

dicsőségét,

* A De

hás csapatán

a melyet a c

városházaiól

ploma elébe,

Émlékszóbrál

** Az

vesztőhelyen

zónség, virág

hogy a koszo

helyen, elvitt

tünk : emlékezni a szomorú multakról, fohászt elmondani a nyugodt jelennek és tanulni hitet, erőt, lelkesedést meríteni egy szebb jövőnek munkájához.

Es ez ünneplés órában, nekünk, kik e gyászterre zárandokoltunk, nem szabad egy nagy kötelességről megfeledkeznünk.

A mult idők csatainak egyik zászlóját* öreg kezek hozták el ide. A zászló, ez a szent jelvény foszlányoknak indult s a kik nagy csoportban vonultak ki alatta : megtört, öszbeborult emberek, az öreg honvédek.

A megdicsőült hősöknek méltó bajtársaik voltak ők. Régen volt, félszázaddal ezelőtt, mikor még az élet tavaszán az ifjú sziv melegével s hazájuknak hő szeretetével sorakoztak zászlók alá, nemes öntudattal, büszkeséggel érezte lelkében mindegyik honvéd :

„Egy vagyok a végre feltámadt Magyar nép győző seregeből, Én is segitettem ellenséget Úzni, szép hazám földjéről.“

Ma már meg is fogyva, az élet viszonyosságai által meg is törve, ime 50 év után, a hazának messze tájékaról zárandokoltak Aradra még egyszer összesereglettek, hogy a vezérek halála által megszentelt térségen utolszor hajtsák meg a csaták viharaitól tépett zászlójukat s e dombnak gyászemléke előtt utolszor hajtsák meg öreg fejüket.

Es mi a magyar hazának mostani nemzedéke : Ti elöttetek hajlunk meg, Ti ősapák, Ti hős elődök, Ti öreg honvédek és meghajlunk szent jelvényetek, zászlótok előtt !

Áldja meg a magyarok Istene a még élő öreg honvédeket, a mult idők dicső tényeiért, szenvedeseiért. Környezzük őket tisztelettel és szeretettel a jelennek utolsó napjaiban s aztán mentől később, a jövő nemzedék hálája és kegyelete virasszon sirjuk felett.

Te pedig hazám ifjusága, nemzetem, jövője, reménye, büszkesége, ne hagyjátok elveszni, elpusztulni e szent jelvényt, ne hagyjátok cserbe azt a zászlót, amely alatt apáitok, nagyapáitok, őseitok, a szabadságharc lelkes honvédei küzdöttek, amelyet a 13 hős tábornok diadalról-diadarla vezetett. És ha majd kihul e zászló az utolsó öreg honvéd kezéből, akkor ti nemcsak ereklüként őrizzétek, hanem lelkesedétek szent erejével ragadjátok fel azt s a honfiai kötelességnek buzgalmaival emeljétek magasra a magyar nemzet dicsőségére, hadd lássa a világ, hogy még él e nemzet, s a sas csupán sas utódot nemzett !

Ti pedig hazának hű fiai, leányai, polgárai, kik messze földekről magatokkal hoztátok az egész nemzet szíve dobbanását, érzelmeit, — vegyétek körül imáitokkal e szent helyet, helyeztetek ide a hősöket megillető babért, rakjátok meg e dombot virágokkal s hátaltel szívvvel emlékezzetek a magyar szabadságharcznak vértanúira.

Ne távozzatok innen el, míg le nem tetek egy füzálát, míg fel nem szedtetek néhány porszemet, amit ereklüként viztek el lakóhelyetekre. Gyökeret verjen labatok egy pillanatra, hadd keringje át véreket az anya földnek fájdalma ; szívjátok be magatokba mélyen ezt a levegőt, hadd maradjon állandó élesztője honszerelmek tűzének. **

S ha otthon lesztek városotokban, falutokban, családi tűzhelyetek szentélyében, szálljon vissza gyakran emlékezzétek Aradnak gyászterére s midőn gyermekeiteket imádkozni tanítjátok s az életre oktatótok, oltsátok bele fogékony lelkükbe a vértanuk iránti kegyeletet s a miért ők meghalni tudtak : az eszmének dicsőségét, a szabadságnak szeretetét.

* A Debr. Honv. egyesület tizenhárom egyenruhás csapatának harctépett zászlójára céloz a szónok, a melyet a csapat zászlótartója vitt elől az aradi városházától megindult menet élén a Minoriták temploma elébe, onnan a Szabadságtéren álló Vértanuk Emlékszóbráéhoz és a vesztőhelyre. Szerk.

** Az intéz nem maradt teljeslentül, mert a vesztőhelyen lerakott koszorúkat szétvagdalta a közönség, virágai és leveleitől annyira megfosztotta, hogy a koszorúknak csak drótkerete maradt a vesztőhelyen, elvitték magukkal emlékül. Szerk.

Emeljük fel lelkünk tisztaságát az itt kiszzenvedett hősök szelleméhez s az ő szellemüket imádkozzuk le a mi lelkünkbe. Így egyesüljön az égi áldás a földi törekvésekkel, így emlékezzünk a multak lelkesítő példáira, így munkálkodjunk a je ennek fejlődésében s így remeljünk hazánk szebb jövőjét dicsőségét.

Föl tehát hazám népe a jövőnek egy nagy, dicső munkájára ! Tegyük fogadalmat, hogy a kiszzenvedett vértanuk eszméivel fogunk élni, szabadságunkért, jogainkért — ha kell — meghalni ! Hála az égnek : „elfaradt már a vérszék haragja“, — látjuk és érezzük, hogy „a vihar elnémult már a csatákon.“ — s így hisszük is, remeljünk is : „Lesz még egyszer ünnep a világon !“

Az aradi ünnepnek sok nagy jelenetei között is meghatva fogadta a közönség szobornál Jókai Mórnak Pethes Imre aradi drámai hős színész által szavalt versét, melynek utolsó versszakait itt idézzük :

„Hozzátok jöttünk el, ti erős éreszobrok, Töletek tanulni igaz honszerelmet. Kérdezzük a megtartjuk, amit választottok : Milyen uton vivjük ki e győzedelmet ?

Ti már mindent tudtok : tulvilágról jöttök : A szellemek bölcsék, nincs titok előttök.

Látjátok ott ez érc-arcokat szikrázni ? Nézd, hogy tündökölnek tulvilági fényben ! É néma ajkak is tudnak szóra válni : Beszélnek, kiáltnak angyalok nevében ! Kezüket szorítják, csókjaikat adják ! Keblükre borulnak, szívéüket atharják.

Beszélnek ! Csendesen ! Aki ezt nem hallja, Annak nincsen lelke ! Mi hozzánk beszélnek, A ki megértette, keblébe takarja. Mert az örök mondás. Szólnak a vezérek ! „Vérrel önözött sir nem marad áldatlan : A ki a hazáért halt meg, halhatatlan !“

A „Vesztőhelyen pedig P ó s a Lajos maga szavalt elragadtatással fogadott verséből kiirtuk :

— Hadisten ! Damjanics ! Hát te álmodtal ?

— Azt álmodtam, a mit ez a korszak nem lát ; Szégyent, gyalázatot, poklot és gyehennát ! Egy gonosz kéz most is csörgei a láncot . . . Szalloi ha akartok : akkor dobja rátok ! Mikor szívetekben nemzeti láng lobban : Fojtogató, hideg bilincsel ott van ! Ég miatta lelkem a gyehennatűzön ! Álmaimban ezt a gonosz kezét üzöm ! Szétzúzom öklömmel : más támad helyette ! Töröm a láncot is : más csörög felette. . . Mit álmodtam ? Hadd meg ! Ördöglakta rónát,

Koponyák tetejé a fölnyuló bitófát, Rut, vityorgó hóhér leskődik megette, Vércsomjas kecselyük vijjognak felette. Fölakasztva rája — tudtok e felőle ? Nemzeti eszméknek mindig egy nemtője ! Le-leveszem róla, eltemetem szépen . . . Hátha feltámad a szabadság öleiben ! Törött lábammal a levegőbe rugom. Mindhiába ! Helyén más nyulik fel újra ! Hol az a vilám, mely vépképp agyonsujtja ?

— Szívünkben, Damjanics ! Szívünkben a villám ! Mert ha ott nem volna, sorba kiszakítám ! Csak tüzet élesztjük, hogy jobban cikkázzon ! Hogy a mikor kitör, eget-földet rázzon ! Hymnuszt is csattog meg, hadisten, sírodnál ! Találkozunk még mi a nagy diadalnál !

Október 6 a fővárosban és a vidéken.

Az országban mindenütt ünnepelték az Okt. 6-iki gyásznapot, hiszen az aradi kivégzettek minden magyarnak halottjai és örökké gyászkegyelet tárgyai lesznek. És — nekünk legalább úgy látszik — mintha a természeti törvények és aradi vértanuk iránti kegyelet közt megfordított viszony volna mert míg a természeti tárgyak körvonalai mennél távolabb annál inkább fogynak, egybeolvadna, végre elmosódnak : addig az aradi kivégzettek jellem

vonásain történetünk minden legkisebb adatai is, amelyek csodálat és emlékező kegyelet tárgyává avatták méginkább lelkünk elé tárnak és szívünkbe vésődnek, s bizton hisszük, hogy egy század után, egy ezredév után még magyar él mindig fényesebb és fényesebb lesz ez emlék s a törvény, jog és szabadság tisztelői előtt imádatba megy át, mint az emberi-ég nagy megváltójaé, — Krisztusé ; de míg Krisztás ereklüként csak gyanus valóságban is, míg tárjak fel az ő egyéniségét a maga mivoltában — addig az ereklüké múzeum Aradon a vértanuk egyéniségét közérő szemlélteti, a történelem pedig csodálat tárgyává alakítja s a nélkül, hogy ember voltuktól megfosztaná, önfeláldoztatásukat a szentügy iránt és amint ezt fogadták leírva istenü tekké teszi őket.

Semmi különös tehát nincs benne, hogy a kik Aradra nem zárandokolhattak, a hol el sem is férhettek volna a tisztelők milliói : otthon tartottak gyászünnepeket és ezuttal az ünnepléssel nagyon takarékos magyar reformátusok is megtartottak a „Halottak napját“ a „N e m z e t halottainak ünnepét.“

Azon sem csudálkozunk, hogy Budapest sem képezett kivételt . . . csudálkozunk, ha kivételt képezne. Ünnepelet hát Budapest is a színházban vigdarabokkal, operettekkel. Ez az intézkedés lehet valami bolondosnak különc-ködő felfogásából eredett ; de a közönség és a függetlenségi párt ünneplése tiszteletre méltó s ugy a diplomokban, mint a városházánál, az I l l y é s Balint előklete alatt a tárgyhöz méltóan.

Nem lehet ez ünneplésről kimerítő leírást adnunk, a szónokok és szavalók előadásait ideznünk, bárha akár az elnöki megnyitó, Eötvös Károly stb beszédei nagyon méltók volna arra, azért csak I l l y é s Balint költeményéből, a melyet Gaál Gyula, a Nép-színház művésze ihlette! szavalt el — iktunk ide néhány verssort :

„Óh átkos Ármány ! még az ő s időből, Hogy uj hazánkban is nyomunkba jársz ! S mert életfánk nem döntheted ki tőből : Lest hányisz élénk, mint czeda orvadász ! Most simogatsz, mint régi jó barátot S reánk ütöd a szégyen belyegét . . . A régi fatyolt — mond — ne bolygassátok, S te durva kézzel föl főlemeled . . . A régi nóta mindig s egy a vége. . . . Csak légy hű s éber, árva nemzetem ! Uj nemzedék ! állj a dicsők helyébe, És győzni fogsz a szörnyű végzetten ! . . . Mig vértanúink lelke lesz a néppel, Szívében élő — és termő — magul : A hon s szabadság addig sohsevész el, Velünk a harcban az örök Hadur ! . . .

A vértanuk napja folytatása Budapesten.

A főváros az ünneplésben tovább ment, felelevenítette az első magyar felelős miniszter elnök B a t t h á n y i Lajos gróf vértanú halálának emlékét. Mauzoleumához tegnap délután vonult ki a lakosság a kerépesi úti temetőbe, hogy kegyeletét lerózza.

A mint a menet M a t u s k a alpolgármesterrel az élén a mauzoleumhoz ért, az egyesített dalárdák Hymnusza nyitotta meg az ünnepeket.

Ezután Gara József szerkesztő szép beszéd kiseretében letette a fővárosi függetlenség és 48-as közönségnek koszorúját, mely után K o s s u t h Ferencz fekete diszmagyarhan fényes beszédben ismertette Batthányi erényeit és hazafiságát.

A beszédet hosszas éljenzés és taps követte.

I l l y é s Balint orsz. képviselő alkalmi ódáját szavaltá, ezután

H o l l ó Lajos orsz. képviselő beszélt nagy hatással.

Beszélték még M o l n á r Jenő, dr. P o l l a c s e k Sándor, utolsónak pedig E r d é l y i M. egyetemi hallgató. — Az egybegyűlt nagyszámú közönség a komoly ünnepiesség hatása alatt csendben és rendben oszlott szét.

Debreczen, október 9.

A képviselőház a mai napon ismét megkezdte működését. Ma tart ülést a ház mentelmi bizottsága és tárgyalja Csávolszky Lajos, Purgly Sándor, Forgách Antal gróf, Fáty István, Pulszky Ágost, Szentiványi Árpád, Pichler Győző. Sándor József, Sima Ferencz, Endrey Gyula és Popovits Vazul István mentelmi ügyeit, holnap 10-én pedig Fáty István, Sima Ferencz (5 rendbeli) Rakovszky István, Hoch János, Hentaller Lajos mentelmi ügyeit és a Rakovszky István részéről mentelmi jogának megsértése tárgyában a képviselőházhoz tett bejelentést.

A néppárt értekezlete. Az országgyűlési néppárt ma hétfőn — d. e. 9 órakor értekezletére gyűlt József-körúti parthelyiségébe.

KÜLFÖLD.

Ausztria. Bécsben a király tegnapi délután Clary gróftól hosszabb kihallgatáson fogadta, déután pedig minisztertanács volt.

Ma közlésezték a Reichsrath mostani ülészakának bekezdését és egyúttal az új ülészakának október 18-án történendő megnyitását. Az első ülésen a kormány benyújtja a nyelvtörvényjavaslatot.

Transzvál. Végre azt a hírt hordja a táviró szeriesztet a világba, hogy a hatalmak nem nézik közönyösen Angliának a „Délafrikai szabad köztársaságok” ellen elkövetni szándékolt merényletét. A legjobb forrásból akarják tudni, hogy Nauraviev gróf orosz külügyminiszternek sikerült koalíciót szerveznie Anglia ellen az esetben, ha a délafrikai ellenségeskedések megkezdődnek. A koalícióban részt vesz Oroszország, Franciaország, Olaszország és Spanyolország.

Ezen hatalmasságokból álló koalíció részeseinek ily összeállítása ugyan gyanús, de nem lehetetlen, mert Orosz és Franciaország is van Angliával a Kubai ügyekben magatartása miatt leszámolni valója és szívesen ragadja meg az alkalmat az előbbi kötő szövetségében; hanem Olaszország csatlakozása alig érthető, amidőn a hármass szövetség leg-hatalmasabbika a német birodalom semlegességbe lépett a délafrikai ügyekre nézve Anglia irányában. Azt azonban bizonyosnak tarthatjuk, hogy egyiket sem vezet a népszabadság ügyének és az üdvös bekének átérzése, hanem önérdék. A földolag azonban — Angliának megfélemezése, a „Szabad köztársaságok” ellen elkövetni szándékolt merényletében — a szabadság barátai által üdvözölhető, még ha Oroszország kezdeményezésére történik is. A hatalmak egymás iránti féltékenykedése a szabadság ügyének válhat hasznára.

Waldeck Rosseau és a sztrájk. Párisból jelentik: Waldeck Rouseau miniszterelnök tegnapi este döntött a creusoti ügyben. E szerint nem szabad különbséget tenni a szindikátushoz tartozó munkások és azok között, akik nem tartoznak hozzá. Az üzemvezetők teljes semlegességét fognak tanusítani a munkásokkal szemben. A sztrájk miatt nem fognak senkit elbocsátani. A munkások megbízottai kijelentették, hogy a döntéssel teljesen meg vannak elégedve. Creusotban ma ismét megkezdik a munkát.

A szoczialista lapok Waldeck döntését a proletárizmus diadalának mondják.

Szerbia.

Belgrádból illetékes helyen a legfőbb bírósággal megczáfolják a lapoknak azt a híret, mintha Franciaország és Olaszország kifejezték volna azt az óhajt, hogy a rögtönítélő bíróság által elítélteknek megkegyelmezzenek. Egyedül az orosz ügyvivő jelentette ki, hogy a kormánya örömmel látná az elítéltek megkegyelmezését.

Táviratok.

A transzváli-ügy.

New-Castlei értesítés szerint a burok utban vannak hazafelé.

Durbamba ismét két szállító gőzös érkezett Indiából katonasággal. A csapatok azonnal elindultak Ladysmithbe.

Tiltott játék.

Budapest, okt. 9. A detektívek tegnap reggel az Egyetem-utcai Central-kávéházban egy makó bankot 187 ft 84 krt lefoglaltak.

A primás megtiszteltetése.

Budapest, okt. 9. Az általános egyetemi segítőegyesület küldöttsége legközelebb átnyújtja Vaszary Kolos hercegprimásnak a díszoklevelet.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, (Saját tudósítónk táv. Ér. 2 óra d. u.) Lukács miniszter mai expozéjában kijelentette, hogy a földadó kulcsát nem szállítja le. Azonban a földadó új beosztását kontemplálja. A kereseti adókat új jövedelmi adóba beveszi és pedig a 3 osztályú kereseti adót progresszív módon állapítja meg. Adókulcs 10 perczent lesz, a maximum 50 perczent. Eddig az 100 perczent volt. A miniszter előterjesztése után a vita megkezdődött.

H I R E K.

*** Névszerinti szavazás.** A folyó évi október hó 18-án tartandó rendkívüli közgyűlés napirendjére a mai katonai sőtőház telkének és épületének megszerzése s ezért cserében a „Pavillon” laktanyától délre fekvő városi pusztá telekből 2710 ölel s 4741 forint kész pénznek átadása felett a második ízben megejtendő névszerinti szavazás kitűzetett.

*** A theol. és jogakadémián** ma és holnap nem tartanak előadások a szokásos vasári szünidő miatt.

*** Az összes elemiiskolák bezárása.** A skarlát ez a gyermekpusztító betegség újból föllépett Debreczenben. S különösen az utóbbi napokban tömegesebben fordulnak elő a megbetegedések. Hogy a vezedelmes betegség továbbterjedését meggátolják, orvosi előterjesztésre a debreczeni összes elemi iskolákat hamarosan befogják zarni.

*** Új postahivatal.** A magy. kir. államasutak Debreczen-Nagyfőtelek-Vértesi vonalán fekvő Hajdu-Bago állomáson október hó 16-án teljes fel- és leadással működő postahivatal lép életbe. Ez az új postahivatal megnyitása napjától kezdve a postatakarék-pénztár közvetítő hivatala gyanánt is fog működni.

*** A rendőrség dicsőrete.** Elismerés illeti a II. ker. rendőrkapitányságot. Így nagyvásárkor se szeri, se száma nincs a zsebtolvajlásoknak, melyeket többnyire helybeli zsebmetsző-nagyságok követnek el. A II-ik ker. rendőrség preventív intézkedéseket tett a zsebtolvajok megzabolására. A vásár előtt razziat tartott. Ekkor lépre került kilencz ismert debreczeni zsebmetsző, köztük a már a jó hírnek örvendő Nyitrai Tamás is. A kilencz jómádár közül három valahogyan megszökött, de ezeket is hamarosan elcsípték. Az elfogottak közül egy előadta, hogy nekik négy cigányasszony csinált konkurrencziát a vásáron, valamennyi zsebtolvajlásban utazik. Mille Pal r.-gyakornok s Dobos biztos kinyomozták a négy jómádat s most valamennyi zsebtolvaj zár alatt van a vásárló közönségnek nem csekély hasznára.

*** Ellopott százások.** Fazekas István a nagy vásárra jött Debreczenbe két drb. ropogós százás bankóval s egy ötvenessel. Óvatos ember ennyi pénzzel nem fekszik le az udvaron, Fazekas uram azonban úgy lát-

szik — nem volt óvatos s éjjeli tanyát az udvarhelyi major udvarán ütött. Reggel arra ébredt, hogy pénze nincs sehol, Valaki ellopta valaki, kinek még eddig ez a hivatalos neve: ismeretlen tettes. A rendőrség nyomozza.

*** Boldog vagyok.** Egy feltűnően szép fiatal leány nyitott be tegnap este egy helybeli divatüzletbe. Az egyik segéd előzékenyen kérdezte tőle, mit kíván, de a leány izgatottan követelte:

— Hamar, adjon tintát tollat és papírost. Irni akarok.

A kasszán megpillantotta az írókézlelet, gyorsan odaállott és — írni kezdett. Nagy ügygyel bajjal készen volt az irással és a kis czédulát átadta a kereskedőnek, ki álmélkodva olvasta el a levélkét; bizony annak nem sok értelme volt. Szórol-szóra így hangzott:

„Én irtam Szabó Etelka, Boldogságot mindenkinek, a ki a jó Istenben bizik soha Aranka, Jolán, Mária és Eszter és Juliska Rózi és Rolipoli és Mimóza többet mert nem tudok írni és Miczi és nagyon BOLDOG VAGYOK, Kívánok sok szerencsét ezen üzletre.

A leány görcsös kacagásba kezdett és folyton csak azt mondogatta:

— Boldog vagyok! Boldog vagyok!

A kereskedő telefonáltatni akart a rendőrségre, mert mindjárt látta, hogy örültel van dolga, de abban a pillanatban a szerencsétlen leány kiugrott az üzlet ajtaján és eltűnt az esti korzó ürfűségében.

*** Szerencsétlenség a lóvásártéren.** A lóvásárban ma délelőtt kilencz óra tájban szerencsétlenség történt Varga Áron nádudvari lókupeczcel. A lovak között járt-kelt, a midőn egyik ló mellbe rugta. Varga eszméletlenül terült el a földön. Nehány percz múlva magához tért, a mikor kocsira tették és haza vitték Nadudvarra.

*** Megmarta a veszett macska.** H. böszörményi tudósítónk írja, hogy ifj. Zinger J. fiakkeres zöldág-utcai lakos vasárnap este kiment, hogy az utcáját bezárja. A sötétben a kerítésről egy veszett macska ugrott rá s keze fejébe harapott s elkezdte marni. — Zinger nyakon ragadta egyik kezével a macskát s addig folytogatta, míg nem a kezei közt ki nem mult. Zinger Bpestre utazott a Pasteur intézetbe, hogy magát a veszettség ellen beoltassa.

*** Kedélyes öngyilkosjelölt.** Tegnapelőtt este történt, hogy Pálossi Imre eltűnt a szülei háztól s azóta nem is tért oda vissza. — A legény aggodo szülei jelentést tettek az esetről a hatóságnak, a mely megindította a legény után a nyomozást. Nagyban fokozta a szülők aggodalmát az a körülmény, hogy a fiu az utóbbi időben többször foglalkozott az öngyilkosság gondolatával — a minek csodálatosképen az volt az oka, hogy a gyermek az idén nem vált be kalonának. — Aggodalmuk azonban szerencsére hiábavaló volt, — mert tegnap reggel megtalálták, még pedig olyan kedélyes állapotban, mely legkevésbé sem hasonlít az öngyilkosághoz. — Pálossi Imrét ugyanis az apja szülőjében találták meg mélyen alva s nagyokat horkolva. Nem lehetetlen, hogy a legény talán öngyilkos szándékkal távozott hazuról, előbb azonban be akart rugni s azért vitte utja a szülőbe, — a hol az idei »murci» azonban úgy lekapta a lábáról, hogy elfelejtett meghalni. A kedélyes öngyilkosjelöltet a szülei gondjaira bízták.

* **Elcsipett zsebtolvaj.** B a l o g h Teréz nevű ismeretes vásári zsebes tegnap a Széchenyi-utcán H o r o g h Antalné szoboszlai lakos zsebéből ki akarta lopni a zsebkendőjét, melybe pénze volt kötve, Horoghné a csaban észrevette a jó firma igyekeztét s megragadta, majd átadta Czifó Miklós rendőrnek. Mint ismeretes vásári zsebtolvaj, lezaratott.

* **Meghívás.** A »Petőfi dalkör« által Debreczenben 1899. évi október 14-én Szombaton az »Arany Bika« szálloda disztermében az »egyleti zászlóalapa« javára rendezendő Dal, zene- és szavalaival egybekötött estélyt tart. Az estély kezdete pontban fél 8 órakor. Belepti-díjak: személyenként 2 korona, család-jegy 3 személyre 4 korona. A kör alapítói és rendes tagjai ez összegnek felét fizetik. Páholy-jegy 2 korona. Páholyba lépőknek személy-jegygyel is ellátva kell lenniök. Jegyek előre válthatók: Leidenfrost Gy., Mendelovits Lajos és ifj. Gyürky Sándor urák üzletében, az estély napjára pedig az Arany Bika szállodában a pénzárnál. Felülfizetések köszönettel fogadtnak s hírlapilag nyugtáztátnak. E meghívó kívánatra előmutatandó.

Az estély műsora:

1. Nyitány. Magyar Testvérek zenekara által.
2. Imádságom. Gálától Előadja a dalkör.
3. »Angyal és Ördög.« Irta Szász Károly. Előadja: Pavay Vajna Ilonka k. a., a m. kir. orsz. színiakadémia növendéke.
4. Cserébcgár . . . Hubertől. Előadja a dalkör.
5. Magyar népdalok. Éneklő Haraszi Miczike k. a., a m. kir. orsz. színiakadémia növendéke, Magyar Testvérek zenekarának kísérete mellett.
6. Népdal-egyleg. Zieglertől. Előadja a dalkör.

A műsor befejezése után vacsora és táncz. Tagsági aláírást elfogad a pénztár.

* **Kenyer tolvaj.** Szendrei Mária tegnap a Csapó-utcán árulgatott egy jókora nagyságu kenyeret 35 pénzért. Egy urinak fel-tűnt, hogy oly olcsón adná a kenyeret s Juhász David rendőr által bekísértette. A rendőrségen aztán kiderült, hogy Szendreire egy ispotály-utcai nő bízta a kenyeret, hogy vigye haza neki, de ő tovább állott vele. Szendrei Mária lezaratot, a kenyér tulajdonosa pedig a kenyeret átveheti az I. ker. kapitányságnál kellő igazolás mellett.

* **Garázdalkodó részegember.** Tegnap éjjel a vásári laczikonyhán csaknem véres jelenetet rögtönzött egy mulató ember, kinek már a kerti vinkó erősen a fejébe szállt. T u s á n Györgynek hívják, debreczeni illetőségű, kit mikor záróra után a rendőrök felszólítottak a távozásra, előbb hevesen visszafeleselt, majd felugrott s kést rántva rohant neki a rendőröknek. Ezek azonban idejekorán ártalmatlanná tették s kézzel-lábbal való hadakozása daczára bekísérték.

* **Erzsébet szobor a Szepességén.** Lőcséről írja tudósítónk: Arady János, a prakfalvay vasgyár igazgatója kezdesére a Hüttengrud nevű fürdőtelepen, azon a helyen, hol tavaly az uradalom Erzsébet faka ültetett most fölállítottak a királyné mellszobrát. A szobor, a prakfalvi vasgyárban készült. — Megtoldhaták volna az ünnepet azzal hogy magyar nevet adnak a Hüttengrud-nak.

* **Gyulai régi bünei.** Gyulai Pal nem első ízben sértette meg a nemzeti kegyeletet, mikor a Kisfaludy-társaság ülésén a mult héten olyan tápintattal fölszólt. A társaság ama tagjai, kik a magáról megfeledkezett öreg urnak az elnökségről való lemondást javasolják, föllevenittek annak a 25 éves irodalmi hareznek az emlékét, melyre Gyulai Pálnak a 70-es években megkezdett és soha be nem fejezett »Rombányi« azimű verses regénye adott okot. Gyulai e töredékes munkájában ugyanis annyira nem követte a saját mai nézetét, a szabadság harcabeli eseményeknek a szépirodalmi tárgyai közül való kirekesztését, hogy Görgeit az egekig magasgaltta, még pedig Kossuthnak a rovására. Gyulai ezt a költeményét a Kisfaludy-társaságban olvasta föl és az Akadémia pénzén

kiadott Budapesti Szemlében tette közvé. Hogy mily fölháborodást keltett ez, bizonyítják azok a költemények, melyek a napilapokban annak idején a Rombányira válaszul megjelentek. Ezek közül az, mely a régi »Elenör«-ben jelent meg, mutatoul nem lesz érdektelen fölleveniteni:

»S te mit tevé, magyar Herosztratesz?
Munkád merészebb s szörnyűbb volt amannál!
Te mint a rabló, ki a sirra tör,
S föltépi a koporsó födelét
S a porladoról elrabolja még
El nem rablott utolsó kincseit:
Te a nemzet szegységét töröd fel,
Mely évtizedek fátylával fedte be,
Mar-már aludni kezd csendesben.
S miért tevéd ezt? hogy a felszökellő
Vér, mint sötét folt, nemzetednek arczán
Hirdesse majdan tenhired — neved;
S a nagy napok dicső emlékeinek
Visszfénye se maradjon népeden,
Legyen kifosztva végső kincseid!
Legyen megölve önbecszerzete?!

Nem a muzsa, nem ő sugallta ezt!

Pirulva áll ő a szegyenkövön,
A melyre tenkezeddel allitad.
S arczát sűrű fátyollal fedte be.
Nem! A pokolnak ördögét fogadtad
Muzsád gyanánt egy lázas éjjelen . . .
»Tiprott hősödnek« nyugtalan sóhajja
Tört be szobádba Mefisztó gyanánt,
S igézetén lekötve, csálva lól,
S nem vetted észre, a mig hangolád.
Hogy »lantod« hitvány vasdorombra vált!

* **Adófizető közönség figyelmébe!** Folyó évi Október hó 11 és 12-en azaz szerdán és csütörtökön az őszi takarítás eszközlése végett az Adópénztár és Adókiadó hivatalok zárva lesznek.

* **Gyászjelentés.** — A következő gyászjelentést v e t t ü k: Mely fájdalommal tudatjuk a feledhetetlen nevelő apának néhai Polgar BEREZKY ISTVÁNNAK élete 72-dik, busözvegysege 3-dik évében, f. 1899. évi Október 7-én este 10 órakor 8 napig tartó súlyos betegség után történt csendes elhunytát. Szeretett halottunk hamvai folyó évi október hó 9-ik napján délután 2 órakor fognak az ev. ref. vallás szertartása szerint a Csapó utcai 48-ik számú háztól, a Kisiemplomban tartando rövid ima után a Hatvan-utcai temetőben a családi sírban örök nyugalomra elhelyeztetni. Mely végtisztességtételre rokonainkat, barátainkat s ismerőseinket bántos szívvvel meghívjuk. Debreczen, 1899. Október 8. Nagy Ferencz és neje Flók Viktória; több rokonok nevében is. Béke poraira! A temetést Dankó M. temetk. int. (Kossuth utca) rendezi.

Színház.

A király házassodik. Lehetetlen a legnagyobb foku elismerés nélkül szólni azokról az összevágó, kitűnő előadásokról, melyeket színészeink nap-nap után produkálnak. Ilyen minden tekintetben kielégítő, szép előadásban került színre szombaton T ó t h Kálmán vigjátéka: A király házassodik. A naiv meséjű, még naivabb eszközökkel dolgozó, de szépen megírt darabot a kitűnő előadás egészen élvezhetővé tette. Küönösen dicséretet érdemelnek a szereplők közül: F, L á n y i Irma, F á y T ó t h Elek, S z i k l a y és R u b o s. F, L á n y i Irma e darabban mutatkozott be a debreczeni közönségnek, mely szívesen fogadta. Szép színpadi alak, csengő organum, természetességre törekvés az új drámai hősnő előnyös tulajdonai.

Egyiptom gyöngye.

Böhözatos operette 3 felvonásban. Irta: Heltai Jenő. Zenéjét szerzette: Forray Miklós. A debreczeni színház premiérje 1899. okt. 8-án.

Szép sikerről számoltak be annak idején a fővárosi lapok. A sikert Heltai és Forray »Egyiptom gyöngye« című operetjé aratta volna a Magyar Színház színpadára. — A fővárosi lapok pajtáskodó kritikáira nem lehet

ugyan építeni, mindazonáltal kíváncsian vártuk a tegnapi bemutatót, lévén az operette egyik szerzője hajdumegyei, félig-meddig tehát földink.

A bemutató megtörtént, de sajnálattal kell konstatalnunk, hogy az új operett hidegen hagyta a közönséget, s talán még fél sikert sem ért.

Pedig már a kitűnő előadásnál fogva is nagyobb sikert kellett volna érnie.

A darab meséje egy abszolút lehetetlen ségf mely még operett szövegnek is merészség. Még hozzá nem egységes, szétfogyó, több helyt izléstelen, mely hibák nem nagyon inspirálhattak a komponistát. Dehogy a tagadhatatlanul szellemes H e l t a y Jenő munkája, azt elárulják a briliáns verselés, a groteszk helyzetek, jóízű trefák s helyenként határozottan szellemes paródiák.

S z e o s z t r i s z, egyiptomi király — (S z i k l a y) az Istenek büntetésétől megsike-tül s csak úgy nyerheti vissza hallását, ha egy férjéhez hű asszonyt csókol meg. Világgá megy, sokáig bolyong s csak akkor gyógyul meg, midőn hazájába visszatérve, leánya, ki egy szegény piktórral szökött világgá, csókolja meg.

Ez a Heltai meséjének a magva. Persze sok minden szövődik bele a mesébe, a mi epen nem teszi azt mulatságossá.

F o r r a y zenéje dilettáns munka. Komponalis tehetségének fő forrása a remini-czencia. Főképpen az öreg Offenbach jutott az este eszünkbe. Van azonban egy pár szám, melyben elég eredetiség, ötlet és ügyesség van. Tetszett például az első felvonás duettje, melyet K á l l a y Lujza és F e r e n c z y énekeltek igen szépen s a már a Magyariak révén jól ismert Milinari induló s hogy néhány csinos zeneszám daczára sem hatott, főoka a finálék gyengesége.

Az előadás kitűnő volt. F. K á l l a y Lujza, mint Zenaisz királyleány, elragadó hájos volt, gyönyörűen énekelt. Plasztikai képei elragadóak voltak, izléses, szép öltözékei feltűnést keltettek. Egy szép viragsokrot kapott.

S z i k l a y elemében volt. Halas szerepét ugyancsak kiaknáta s Kállayval osztózott a tapsokban.

F e r e n c z y szépen énekelt.

S z i g e t i Lujza azt juttatta eszünkbe, milyen nagyszerűen tudta volna az ő szerepét megjátszani — L o e s a r e k n é.

Kisebb szerepekben igen jók voltak: S z a t h m á r y, R u b o s, K ö r n y e i B a r t h a és F e n y é r i, ki az operettekben feltalálta az ő valódi terreumát.

Az előadásnak érdekességet kölcsönzött a Halmi testvérek táncza s azok a szellemes aktuális kuplék, melyeket S z i k l a i énekel t óriási hatással.

Az előadást telt ház nézte végig. A tet-szényilvánítás nem volt föltte zajos, a szer-zőt csak az első felvonás után hívták ki — egyszer. Az előadók azonban több tapsot is megérdemelték volna. Ma, holnap és szerdán ugyancsak az »Egyiptom gyöngye« kerül színre.

Elismerés illeti végül Komjáthyt, ki a darab diszleteire s az új, szép jelmezekre meg-lehetősen áldozhatott. (ae.)

Locsarekné bucsuja. L o e s a r e k n é Némethy Gizella sokáig volt kedvencz komikája a debreczeni színháznak és közönségnek. Most már pihenni tért a komika és jelenleg Kolozsvárott lakik. A debreczeni közönségtől azonban hirtelen eltávózása miatt nem bucsuzhatott el, a mit bizonyára ő is a

közönség is óhajtott volna. Kérjük Komját h y direktort, hogy teze lehetővé a népszerű »Loosi mamának« hogy egy pár jó szerepében felléphessen s bucsut vegyen a debreczeni közönségtől, melynek annyi vidám percet szerzett.

„Szinház.” E cím alatt színművész ti napilap indult meg Győrött Hetényi Dömény Emér szerkesztésében. Az új lap az összes fővárosi és vidéki színházak hireivel foglalkozik s úgy-sen van összeállítva. Mutatványszámot ingyen küld a lap kiadóhivatala.

Ódry Árpád sikere. Makó színtársulatához szerződött el tőlünk Ódry Árpád, színtársulatunknak a múlt szezonban kedvelt szerelmes színésze. A fiatal színésznek budai szerepléseiről sok szépet írtak a fővárosi lapok s akiknek alkalmuk volt újabb szerepeiben látni, meglepetéssel szólnak az Ódry haldásáról. Makó társulata most téli államában, Temesváron játszik s a Szombatósokkal kezdte meg a szezont. E darabban lépett fel Ódry is. A temesvári lapok s a fővárosi lapok sok dicsérettel szólnak a fiatal színészről, a minek bizonyára örülnek debreczeni, szép számu tisztelői és barátai.

Egy ismerősünkről. Csáky Ferencz társulatuk tavalyi népszínmű-énekese jelenleg Győrre van szerződötve. A győri »Szinház« a következő sorokban mutatja be a közönségnek Csákyt:

Baritonista és népszínmű-énekes, de nagyobb sikerei a népszínművekhez fűződnek. Nem nagy, de igen kellemes hangja van és különösen a népdalokat igaz érzéssel színeve, bámulatos izléssel énekl.

Színházi műsor.

Hétfőn, október 9-én »A« bérletben Egyptom gyöngye. Irta; Heltai Jenő. Zenéjét szerzette Forray Miklós.

Kedden, október 10-én »B« bérletben Egyptom gyöngye.

Szerdán, október 11-én »C« bérletben Egyptom gyöngye.

Csütörtökön, október 12-én. »A« bérletben újdonságnak először Hazi béke. Vigjáték 3 felvonásban, Irta Bisson és Leclercq, fordította Kürthy Emil.

Pénteken, október 13-án »B« bérletben »Hazi béke« vigjáték, irta Bisson és Leclercq.

Szombaton, október 14-én »C« bérletben »III. Richárd« történeti dráma. Irta Shakespeare.

Törvénytörvények.

§ Vád alá helyezett grófné. Raditz Róbert fővárosi gyógyszerész hosszú időn át levelezgetett gróf Stadniczky Lászlóval. Egy mást érték a levelek, de tartalmuk a változó idővel — nagyon megváltozott. A gyöngéd, bizalmas hangú levelek elmaradtak s helyükbe száraz próza tartalmu levelet kapott a gyógyszerész. Kesőbb mar határozott hangon kért pénzt a grófné, sőt fenyegetődzött is. Raditz Róbert megunt a leveleket s megbizta ügyvédjét dr. Zollner Bélát, hogy zsarolás miatt jelentse fel gróf Stadniczkyt. A feljelentés alapján megindították a vizsgálatot s a vizsgálat során a bűnjelt képező levél érthetetlen módon eltűnt. A törvénytörvény vádánácsa ennek daczára zsarolás vétsége miatt vád alá helyezte a grófnét, aki a törvénytörvény végzése ellen a kir. táblához fellebbezett.

§ Az ügyvéd és segédje. A budapesti büntető bíróság G. J. ellen zugirászkodás miatt indított eljárást. Az eljárás során kiderült, hogy a Vasváry-Pál-utca 4. számú háznak kapuján pléhtábla van, mely dr. G. J. nevét tünteti fel. Csakhogy abban a házban nem is lakott a nevezett ügyvéd, hanem az első emeleten a 13. ajtó sz. alatt. Az ajtóra illesztett tábla német nyelven azt hirdeti, hogy dr. Jaques G. . . . , délelőtt 8—10-ig, délután 3—5-ig ott található. A lakás ügyvédi iroda volt s a bérlet gyanánt G. J. szerepelt. A büntető bíróság előtt G. J., aki sem ügyvéd, sem doktor, azzal védekezett, hogy az iroda P. J. dr. ügyvédé, a kinek ő irodave-

zetője, csak bizonyos jövedelme van, melynek föltételeit el nem mondhatja, mert az diszkret dolog. Dr. P. J. pedig, akit tanuképpen hallgatott ki a bíró, azt mondta, hogy az iroda az ő irodája s hogy annak vezetését G.-re bizta, mert ő hónapokig szokott távol lenni. Azt tudta, hogy B.-nek nincs kvalifikációja, de az irodán a tábláját megütte. A bíróság G. J.-t zugirászat miatt elítélte s az iratokat áttette a kamrához. A bpesti ügyvédi kamara P. J. dr. ellen a fegyelmi eljárást elrendelte, mert fegyelmi vétséget szenved, ha az ügyvéd a maga nevét és ügyvédi diplomáját segédjének engedi át a végből, hogy ez a maga zugirászkodását a jogosság címe alatt üzhesse és az ő irodájára nem a saját, hanem a segédje nevét teszi ki s az ő neve csak a kapu alatt szerepel. A Kuria, mint az Ügyvédek Lapja írja, helyben hagyta a kamara fegyelmi bíróságának határozatát.

IRODALOM.

Előfizetési felhívás. A délibábos alföldi pusztákról, a hol ezer meg ezer apró történet rejtezködik a fűszálak közt, a pacsirta dalában és a bujdosó szel suttagásaiban, a hol mesék keinek ki a csillagos ég sátra alul s pillangószárnyon röpdösnek hajnalhasadtától napleszálltáig; erről az örökszép rónaságról szakítottam én néhány csomó harmatos fűszálát. A fűszálak telesugdosták a fületem egyszerű mesékkel, teleopták a szívemet apró hangulatokkal. Egyik-másik hang mélyebb nyomot hagyva bennem, megmaradt az emlékezetemben. Most ezeket összegyűjtöttem és **Alföldi Képek** címmel egy kötetben közrebocsátom. Novella kötetem körülbelül 10—12 iv terjedelemben a karacsonyi ünnepekre jelenik meg s előfizetési ára 1 frt. (Videkre 10 kr. postaköltséggel több.) Kérem az igen tisztelt előfizetőket, sziveskedjenek aláírásaikat és az előfizetési összegeket legkésőbb folyó évi november hó 20-áig hozzám (Első Takarékpénztár) eljuttatni. Debreczen, 1899. október hónap. **L o v á s z J á n o s.**

Tudomány, irodalom, művészet.

A regény műfaja.

Irta és felolvasta **Osengy Gusztáv**, az eperjesi közös — ev. és r. kath. — tanári körben.

Folyt. és vége.

A tárgy felfogása szerint, a milyen szempontból az író az életet tekinti, háromféle irány képezheti a regényben feltároló világnézetet:

Az idealizmus, realizmus és a naturalizmus.

Idealizmusnak nevezik azt a felfogást, mely az életet bizonyos eszményi célok megvalósításának álláspontjáról nézi, mely azt tanítja, hogy az embernek magasabb rendeltetése van s az a kötelessége, feladata, hogy ennek megvalósítása felé törekedjen.

A realizmus úgy veszi az életet, a mint van s a regényírás terén azt hirdeti, hogy a valódi életet kell bemutatni, nem szabad bizonyos ideálok mintaképpel odaállítani, mert ezek hamis világításban mutatják be az embert, akit úgy kell nézni, a minő valósággal, nem pedig úgy, a milyennek lennie kellene.

Bár ez a két irány különbözik is egymástól, még mind a kettő a széptani törvények keretében mozog s erkölcsi alapon áll. A kettő egymást meg is közelítheti, ha a szélsőségektől menten a mérsékelt középutat halad.

Az elsőnek irányát a keresztyén vallás eszméi jelölik ki, a másodikat a filozófia és a természettudományok fejlesztették ki s tették uralkodóvá napjainkban.

A harmadik a naturalizmus már kívül áll a széptani törvények körén, erkölcsana nincs s tagadja, hogy az életnek valami célja volna. Ennek bebizonyítására tárgyait a rut elemeiből választja. A mint a magyar »Kritika« kifejezi: a rutat eszményíti.

Nem akarom sem az egyik, sem a másik sem a harmadik irányt részletes bírálata alá venni, csak a harmadik irányról jegyzem meg hogy mikor a kiadók mar a színlapra kénytelenek kinyomatni, »hogy ezt a regényt csak férfiak olvashatják« ezzel már előre elítélik a regényt.

Az a regény, melyet nő nem olvashat, nem méltó arra, hogy napvilágot lásson.

Vajjon mit szólna ahhoz a naturalista regényíró, ha felnőtt leánya (mert hiszen tan nekik s vannak leányaik) meglátván apja regényének címlapjau ezt az intő figyelmeztetést »zt mondaná neki: »Papa, hát te ilyen csunya dolgokat szoktál írni, amit nekünk nőknek még olvasni sem szabad?«

Nem mozdulna-e meg lelkiismerete?

Vagy hát már lelkiismeret sincsen?

Oh van, sőt még eszményei is vannak. Koruuk anyagias, az anyagi jólét képezi rugóját; de még ebben az anyagi zsidvásárban is ki-ki emelkedik egy-egy magasabb eszme, ami meghat és lelkesít, sőt még aldozatokra is buzdit.

Ezt a fogékonyságunkat ápolni joggal lehet a regényíró feladata, kinek a legzölésebb körülvázoközönsége van s ebben éppen azok, kik sorsunkat intézik, akiktől függ alapvetéseink fejlődése, érzelmeink nemessége és hitünk egy magasabb erkölcsi világnézet örök érvényében: a nők!

Amíg a nők van hite az örök jóban és igazban, míg van finom érzéke minden szép és nemes iránt, addig a regény első sorban nekik szól és hazug prófétaja az korunknak, aki regénye címéapjára azt iratja oda: ezt nőnek olvasni nem szabad, nem illik.

Hát gyönyörködhetik-e a férfi abban, ami oly rut, oly szennyes, hogy az a nő-olvasót meglefertezteti?

Ne higgyetek nekik, ne higgyetek azoknak, akik ott a főváros anyagias zajában nemcsak a betevő talatért, hanem élvezeteik fedezéséért is küzdve, dolgozva, idegüket örökös izgatottságában csak azt a feslett világot látják, melyben maguk sűrőgnek-forognak és midőn a való életet akarják bemutatni, éppen ők testik azt meg hamis színekkel. A zsufolt háztömegek sokadalma nem az igazi élet; az igazi életnek szabad tere, friss levegője van, hol piros az arc, a tüdő szabadon lélezkedik, a szív rendesen dobog és az emberek nem ütköznek egymásba, hanem szépen elférnek egymás mellett.

A fővárosi sivár életnézet ellen hangosan tiltakozik a viruló, szabad, természetes élet. Oh az élet nem oly rossz, aminőnek az élvbárházók és a blazirtak hirdetik és az embernek van jövője is. Lesz még egy jobb kor is; nagy költők hite viszhangzik felénk;

»Meg jöni kell még jöni fog,
Egy jobb kor, mely után,
Buzgó imádság epedez
Százszek ajakán.«

Ez a szózat neked szól, magyar! Értsd meg és kövesd.

De mindez, amit elmondtam, mit ér, ha nem tudom, miféle regény az, amit a kezembe veszek. Előre nem tudhatom, jó-e, vagy rossz? Azt az irányt hirdeti-e, amelyet magam jónak látok, vagy olyat, amittől meg akarom óvni családomat?

A kifejtett hírlapirodalom mai korában, midőn a nagy írókat annyira ismerjük s midőn a kritika minden megjelenő művet részletesen ismerteti: nem jövünk zavarba. A tájékoztatásban nincs hiány, csak törődni kell vele, figyelemmel kell kíserni az irodalom történetét a múltban és a jövőben.

De még így is, te anya, előbb magad olvasd el a könyvet, csak úgy jusson leányod kezébe. De megfordítva is szól az intés: a leány ajánlatot várjon.

És mindenek fölött indítsunk írtó háborút a regényírás ponyvairodalma ellen. Hivatott írók műveit olvassuk. Ha ez bekövetkezik, megnesszül az izles és maga önként elveti a selejtet. Akkor a gyárak kereke megáll, ha tapasztalják, hogy apad a fogyasztás

és a mé
hanem a
Da
csora kö
is már a
A r
jól esett
kem, hog
alább, a
nyabók
tátok, ak
ber szav
ját tanul
vallja.
Nem
kedvet é
olvasásh
telésel,
gyakorlat
meg volt
munkban

ország
hoz ara
Gérard A
Clairegou
ország
és teljes

nagy vér
keztében
lomat vá
nem tudt
már, nem
től undor
kihánytar
zeni. Egé
nem kere
hetem töl
tel volt ir
zolt neke

regi biza
Kitü
fölrissítés
segeket, a
mint péld
gényesség,
főraktár
Budapest

és a méltó díjazás nem kontároknak jut ki, hanem az igaz tehetségnek.

De mindez még messze van és a vacsora közel és te szives hallgatóm talán unod is már a nagy műhely magyarázóját?

A magam mesterségéről beszéltem, s ha jól esett róla beszélnem, ne vedd zokon nekem, hogy tán sokat is beszéltem róla. Legelőbb, a mit elmondtam, a magam tudományából került ki. Nem a kompilatort hallottatok, aki mások szócsove, hanem olyan ember szavát, aki mindazt, amit elmondott, saját tanulmánya, a maga meggyőződése szerint vallja.

Nem tudom, elértem-e célomat, hogy kedvet ébresszek másokban a tudatos regényolvasáshoz, hogy elősegítsem ezt olyan ismeretessé, ami sok tanulmány és egy hosszú gyakorlat eredménye. A jóakarát, a törekvés meg volt bennem, de nincs mindig hatalmunkban a — siker.

A visszanyert erő.

Fiatal leánynak gyakran veszedelmes, ha szüntelenül emésztő munkával keresi meg mindennapi kenyerét. A szükséges levegő és a szabadban mozgás hiányzik neki és ezért lassan elsovad, mint a növény, mely nem kap levegőt és világosságot. Végre vérszegény lesz olyan gyorsasággal, a minőről környezete nem is álmodik. A vérszegénység következményeit, sajnos, eléggé ismeri mindenki. Az arc sápadt lesz és fakó, a foghús és az ajak szintelen lesz. Ezzel együtt szívághogás, lélekzethiány, gyakori főfájás, szédülés, olykor sokáig tartó ájulás és emésztési zavar lép föl.

A véredényekben kevesebb lesz a vér és különösen a vértestecskék sűrűsége és mennyisége szenved. Egy pillanatig sem szabad kesni, hogy ezt a bajt, mely végzetes lehet, megszüntessék. A helyes eszköz erré az elgyöngült vér helyreállítása a Pink-pilulák használatával, a melyek eddig mindig leggyőztek a vérszegénységet. A Pink-pilula kapható Magyarországon a legtöbb gyógyszerárban. Egy doboz ára 1 frt 75 kr. és hat doboz 9 frt. Gérard Alice kisasszony, husz éves, szövőnök Clairegoutte-ban, Fraize mellett, (Vosges-Franciaország) nagyon ismerte e pilulák értékét és teljes bizalommal is használta ezeket.

Már három év óta, írja levelében, nagy vérszegénység kintott és ennek következtében úgy elgyöngültem, hogy már a hatalmat várták. Munkámat, mely kenyeret adott, nem tudtam már folytatni, járni sem tudtam már, nem aludtam, étvágyam eltűnt, mindentől undorodtam és ha bármit ettem, mindjárt kihánytam. Fáj a fejem, nem tudtam lélekezni. Egészen lesújtott a kétségbeesés, hogy nem kereshetek többé kenyeret és nem segíthetem többé családomat. Valaki, aki részvétel volt irántam, két skatulya Pink-pilulát hozott nekem és az olyan jó hatással volt, hogy még három skatulyával hozattam. A hatás rendkívüli volt. Ez idő óta egészen jól vagyok és hála az önök kitűnő piluláinak, ismét serényen folytathatom munkámat. Mindig jó étvágyam van és pompás színben vagyok. — Nyugalmam visszatért, megvan régi bizalmam, mert visszanyertem erőmet.

Kitűnik tehát, hogy a Pink pilulák a vér fölfrissítésével meggyógyítják azokat a betegségeket, a melyeket a vérszegénység idéz elő, mint például a sárgaság, sovadás, vérszegénység, idegesség, skrofula stb. Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerárban, Budapest, Király-utca 12.

CSARNOK.

Miről regél a malom.

Regény.

Sudermanntól.

(2.)

A szegény féltette a két fiát, ijedten látta, hogy mind a kettő örökölte apja kakas-természetet. Egyszer éppen akkor futott be hozzájuk, amikor a nyolcz esztendő Frica a két évvel idősebb bátyjának nekiment a konyha késsel, félév múlva tényleg bekövetkezett az a mit félelmében látott . . .

A két testvér künn birkózott az udvaron és Márton, az idősebbet elfutotta a méreg, hogy Fricz őt leteperte, követ ragadott és utánna hajította s oly szerencsétlenül talála fejbe, hogy vértől borítva, esett össze s meg-némult.

Ambár a vér megszűnt folyni s a seb behegedt, de beszélni többé soha sem tudott. Segítség nélkül üldögélt bol itt hol ott a fiu, még enni sem tudott egyedül — hülye lett.

Ez nehéz csapás volt a molnár házában. Az anya éjszakakon keresz ül sirt s még az apa is, az energikus, munkabíró férfi sokáig úgy járt, mint egy álmodozó.

A legnagyobb benyomással ez az eset a tettesre volt. A dacos, vad gyerekre alig lehetett ráismerni. Hetyke önhittsége elveszett, csendesesen önmagába merülten élt, engedett anyja szavának s került — a hogy lehetett — iskola tarsi játékat.

Megható volt szerencsétlen testvére iránti szeretete. Ha otthon volt, nem maradt el mellőle . . . Mennyei türelemmel engedett az ügyefogyott állati szokásainak, meganulta, hogy mit jelentenek annak artikulálatlan hangjai, minden kívánságát elleste s nevetett hozzá, ha legkedvesebb játékszerét összezúzta a szerencsétlen.

A beteg testvér anyira megszokta az ő társaságát, hogy nem birt nélküle meglenni. Ha Márton az iskolában volt, szakadatlanul orditozott, inkább éhezett, semhogy más kezéből vegye el az ételt italt.

Három évig tartott ez a szerencsétlen élet, azután betegeskedett és meghalt.

Halála ugyan megváltás volt az egész házra nézve, mégis forró könnyeket ontott érte mindenki. Márton különösen vigasztalhatatlan volt. Az első időben naponta kiment a temetőbe és gyakran erőszakkal kellett elvinni a sírtól. Csak lassan-lassan nyugodott meg. Janos által, a ki a fiatalabb öcsöse volt, a tulzott szeretete, melyet a halott iránt érzett most erre vitte át.

A mig a beteg élt, keveset gondolt vele, mintha véteknek tartotta volna, ha szívének csak egy parányi töredékét is másnak adja. Most, hogy a szerencsétlent a halál elszakította tőle, egy ellenálhatatlan érzelem vonta őt a legfiatalabbhoz, mintha azt az örökké fájdürességet, melyet áldozatának elveszte benne hagyott, azzal a szeretettel kellene kitöltenie, mintha az élön kellene helyrehozni azt a bűnt, amit a halotton elkövetett.

Janos akkor helyre kis legény volt az ötödik esztendőben, ki már maga öltözött és a közeledő vásáron az első pár csizmához volt jutandó. Atyjának rideg, durczás természetéből úgy látszik mit sem kapott, sokkal inkább hasonlított gyengéd, csendes anyjához, a kihez, mint a legkisebb ragaszkodott és a ki-nek bálványává lett. De nemcsak az anyjé volt, az egész ház kényeztette, szolgálta, ő volt a ház napja, örömeinek egyetlen tárgya.

Valóban, a ki látta, meg kellett szeretnie i Hosszu, aranyzóke haja, mint a büszke napsugár csillogott az őszinte meleg szemekben, melyek boldogságban fenyletek, azután mekint álmodozva meredtek maga elő, — egy világ rejtett jóságból és szeretetből.

Forró szeretettel ragaszkodott mos bátyjához, a ki addig elhanyagolta; mégis a különbség — körülbelül kilencz év volt közöttük — nem engedett közöttük igazi testvéri viszonyt létrejönni. Márton már a végét járta gyermekeveinek, komoly, gondolkozó arcában kimért, koraérett beszédében sok volt a fel-

nőtt férfi lelkéből. A következő évben már mint munkásnak kellett volna életbelépnie.

Igy természetes volt, hogy kis öcsöcsével való közlekedésébe atyai hang is vegyült, és bárha nem szegyelte, ha résztvett annak gyermekes játékaiban és gyakran hagyta, hogy mint egy türelmes lovat Janos az udvaron végig »gyitézze«, mégis ebben jóval több volt a komoly, előrelátó paedagogus gondosságából, mint a játszótárs széles jókedvét l.

A ragaszkodó szeretettel követelő gyermek egész lelkével csüggött bátyán. Bőnen egy korlát nélküli hatalmat látott, többet talán, mint apjában és anyjában, a kik a gyermekek értéében magasabban álltak és a mikor pedig iskolás ideje elérkezett s Márton mindig türelmes iskolamesternek állott be, a ki mindanütt tanácsos és tettel segíteni tudott, a hol az iskola s kat kívánt, zott a fiatalabb testvér csodálata az idősebb iránt határokat többbe nem ismert,

Folyt. köv.

Sertés vásár.

Kőbányai sertés piac. Okt. 7. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (paronként 400 kgm felüli — kr. Közép p. kint 300—400 kg. sulyban — kr. 320 kilog sulyban Fialal közép (páronként 251—320 kg. 43—44 kr. Fialal könnyű páronként 240 kg. sulyban 44—44½, krig. Szerbiai: Nehéz p. kint 280 kg. sulyban 42—42½, krig.

Sertés létszám: 1899. évi okt. hó 5. napján volt készlet 37543 darab, okt. 6. felhajtott 244 drb, 1899 okt. 6-en elszállított 865 db. 7-ára maradt 36.922 db. A hizott sertésüzlet irányzata lanyha.

Hirdetmény.

Debreczeni Ipar és Kereskedelmi Bank

a könyvbetétek után

folyó évi október hó 10-től

kezdődőleg további intézkedésig

(5%) öt százaléket fizet.

Az igazgatóság.

Divatos

női ruha szövetek, selymek,

női ruha flanellek,

cosmanosi mosó velezek,

Himalaya téli kendők,

olesó szabott áron kaphatók

Szabó Lajos Fiai cégénél

Debreczen.

Szőnyegek,
Linoleum, viasszos vásznak,
Butorszövetek,
Gyapju és csipke függönyök,
Ágy és asztalterítők,
Flanel takarók,
nagy választékban kaphatók
Szabó Lajos Fiai cégnél
Debreczen.

1141/1899 v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbírósnak V. IV. 419/2 1899. P. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint L. Milacher és Wagner részére Roenthal Lajos m. pécsi lakostól 401 frt 61 kr. tőke, ennek 1897. évi Auguszt. hó 1. napjától számítandó 5% kamatai és eddig összesen 66 frt 45 kr. perköltés erejéig 1899. évi Auguszt. hó 21-én bíróság lefoglalt és 346 frt 30 kr. becsült szikvizgyártó gép, butorok és egyéb ingóságok **1899. évi Október hó 17-én d. u. 3 órakor** kezdetet veendő és Mike-Pécsen végrehajtást szenvedőnél megtartandó nyilvános bírói árverésen, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsőron alól is el fogják adatni.

Debreczen, 1899. évi Szept. hó 26-án.

Bódogh Zsigmond,
bírói kiküldött.

Üzleti könyvek,

esinos kiállításban, erős kötésben, igen jutányosan kaphatók

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben.

Az őszi és téli idényre.

A t. közönség rendelkezésére áll a legjobb minőségű és a jelenlegi izlés szerinti nőruha flanel, velez színes és fehér minőségben. Továbbá szövet és selyem alszoknyák, szőr és selyem paplanok; ágyterítők, madráczok, flanel takarók, szőnyegek, erdélyi pokréczok, szövet és csipke függönyök, harisnyák, női, férfi és gyermek fehérneműk, divatos színes zsebkendők.

A kedvelt secessios izlés mindenben szem előtt van tartva.

KARDOS LÁSZLÓ

Kossuth-utca.

Geréby Fülöp Utódai

fűszer és csemege kerekedése Debreczen.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy üzletünket most már teljesen átalakítva, egészen friss árukkal ujjonnan felszereltük. — Főtörekvésünk, hogy **kitűnő minőségű** árucikkeinket legnagyobb figyelemmel s **legjutányosabban** szolgáltatassuk ki tisztelt vevőinknek, miáltal teljes megelégedésüket és nagybecsű pártfogásukat reméljük kiérdemelni.

Friss idény cikkekinkből a következők már megérkeztek:

Görzsi Maroni, Prunella, különféle ezukrozott és befőzött **gyümölcsök, málna és barack lekvár,** koszorus és szultán **fügék, Conserv borsó és bab,** többféle **páczolt halak, sardiniák** s a legkülönfélébb friss **csemege-sajtok** stb.

Raktárunk megtekintését szíves figyelmébe ajánljuk s vagyunk kiváló tisztelettel

Geréby Fülöp Utódai.

Női- és gyermek felöltők nagyraktára.

Női ruhák saját műhelyemben legizlésesebben készíttetnek.

A „Kék Csillag“ áruház

az őszi idényre a következő árakat jegyzi:

Női ruhaszövetek 12 krtól 4 frtig
Női posztók . . . 25 krtól 2.50-ig
Pongis selymek 40 krtól 1.50-ig
Merveilleux (sima) . . . 1 frt 10 kr.
Taffet glacé „ . . . 1 frt 38 kr.
Fekete selymek nagyválasztékban.
Spárga szőnyegek . . . 18 krtól
Brüssel 98 krtól
Tapestry 1 frt 20 kr.
Nyírott 1 frt 90 kr.
Szobaszőnyegek 2 frt 35 krtól 10 frtig.

Szolid és pontos kiszolgálás.

A „Kék Csillag“ női diva, vászon, fehérnemű és szőnyeg áruház

Főpiacz, Kistemplommal szemben.

Az elismert

legjutányosabb bevásárlási
forrás.

A családoknak valósággal
nélkülözhetlen.

Szabott árak.

A „Kék Csillag“

a gyapju és selyem folytonos ár-emelkedését nem használja ki, sőt a régi olcsó árakban árusít, mit azért tehetünk, mert óriási tömeg árukat vettünk meg a régi árakban a külföldi piacokon.

Férfi gallérok . . . darabja 12 kr.
Kézelők párja 25 kr.
Ingek (fehér) . . . 1 frttől fejjebb.
„ színes . . . 50 krtól fejjebb.

Szolid pontos kiszolgálásért kezeskedünk tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.